

Sygn. akt III KK 141/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Stanisław Zabłocki (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala

SSA del. do SN Wojciech Kopczyński (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Włostowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Aleksandra Herzoga
w sprawie A. K.

oskarżonego z art. 292 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 28 czerwca 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Rejonowego w R.

od wyroku Sądu Okręgowego w L.

z dnia 8 grudnia 2016 r., sygn. akt XI Ka (...)/16

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w R.

z dnia 31 maja 2016 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w L. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 maja 2016 r., w sprawie II K (...), Sąd Rejonowy w R. uznał oskarżonego A. K. za winnego tego, że w bliżej nieustalonym okresie czasu do dnia 4 sierpnia 2014 r., w nieustalonym miejscu, nabył od nieustalonej osoby, za

nieustaloną kwotę 42 sztuki szyb czołowych do pojazdów marki Ford z logiem Forda oraz firmy P., o wartości 65.499,48 zł, przy czym na podstawie okoliczności towarzyszących w postaci braku na szybach wszystkich elementów fabrycznie na nich umieszczanych, naniesienia na nich logo marki koncernu samochodowego i braku faktury zakupu powinien i mógł przypuszczać, że zostały one uzyskane za pomocą czynu zabronionego, tj. dokonania czynu z art. 292 § 1 k.k. i za to na mocy art. 292 § 1 k.k. i art. 33 § 1 § 3 k.k. skazał go na karę grzywny w wymiarze 250 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na 20 złotych.

Na mocy art. 230 § 2 k.p.k. Sąd I instancji nakazał zwrócić „P. A.” Spółka z o.o. z siedzibą w S. dowody rzeczowe w postaci 42 szyb czołowych, wpisanych do wykazu Drz (...).

Zasądził też od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki postępowania w kwocie 70 złotych oraz opłatę w kwocie 500 złotych.

Od powyższego wyroku apelację wniósł obrońca A. K. i zarzucił mu obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj. art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k. poprzez ukształtowanie przekonania Sądu o wiarygodności jednych dowodów i niewiarygodności innych w sposób dowolny, a nie swobodny i ustalenie, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu bez wnikliwego zbadania okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego i rozstrzygnięcie nieusuniętych wątpliwości, ujawnionych w toku postępowania dowodowego, wyłącznie na niekorzyść oskarżonego, poprzez przyjęcie, że:

- I. zabezpieczone szyby pochodzą z czynu zabronionego,
- II. szyby zabezpieczone podczas przeszukania na posesji oskarżonego ze względu na niezamontowanie na nich uszczelek, mocowań, sensorów i osłon plastikowych do połączeń ogrzewania powodują takie okoliczności, że oskarżony winien przypuszczać, że szyby te zostały uzyskane za pomocą czynu zabronionego.

Na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 3 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił także błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na treść orzeczenia, a polegający na przyjęciu, że oskarżony

dopuszczał się zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu podczas gdy ani sprawstwo ani wina oskarżonego nie zostały udowodnione.

W konkluzji, obrońca oskarżonego, powołując się na art. 427 § 1 k.p.k., 440 k.p.k. i art. 437 § 1 k.p.k., wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w R.

Wyrokiem z dnia 8 grudnia 2016 r., w sprawie XI Ka (...) Sąd Okręgowy w L. XI Wydział Karny Odwoławczy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oskarżonego A. K. uniewinnił od popełnienia zarzucanego mu czynu, a wydatkami poniesionymi w sprawie obciążył Skarb Państwa.

Od powyższego wyroku kasację wniósł Prokurator Rejonowy w R., który na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. zaskarżył przedmiotowe orzeczenie w całości, zarzucając mu rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego materialnego, tj. art. 292 § 1 k.k. polegające na błędnym przyjęciu, że nabycie przez oskarżonego – zawodowo zajmującego się handlem częściami samochodowymi, w nieustalonym miejscu, od nieustalonej osoby, za nieustaloną kwotę, bez dokumentu zakupu, 42 nowych szyb czołowych do pojazdów marki Ford z logiem Forda oraz firmy P., o wartości 65.499,48 złotych, bez wszystkich elementów fabrycznie na nich umieszczanych, które w takim stanie nie mogły występować w prywatnym obrocie, nie stanowiło okoliczności na podstawie których powinien i mógł przypuszczać, że szyby zostały uzyskane za pomocą czynu zabronionego, a tym samym nie wyczerpało ustawowych znamion przestępstwa z art. 292 § 1 k.k., co w konsekwencji doprowadziło do niesłusznego uniewinnienia oskarżonego (pierwszy zarzut kasacyjny).

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił także rażące naruszenie prawa karnego procesowego, tj. art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. i art. 410 k.p.k., które miało istotny wpływ na treść wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 8 grudnia 2016 r., sygn. akt XI Ka (...) polegające na: (tekst zarzutu kasacyjnego przytaczany jest w brzmieniu oryginalnym): „uwzględnieniu wyłącznie okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego; rozstrzygnięciu dających się usunąć wątpliwości na korzyść oskarżonego; dokonaniu dowolnej, błędnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania, z naruszeniem wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, przez poddanie w wątpliwość, że szyby zabezpieczone

u oskarżonego pochodzą z czynu zabronionego dokonanego w okresie od 2006 roku do października 2013 roku na szkodę firmy P. A. Spółka z o.o. z siedzibą w S., wysnucie z jednoznacznych dowodów w postaci zeznań przedstawicieli producenta błędnych wniosków o nabyciu przez oskarżonego szyb od producenta, przedstawiciela autoryzowanej stacji bądź firmy recyklingowej, jak też przez wysnucie sprzecznych z zebraniem materiałem dowodowym wniosków, że oskarżony, na podstawie okoliczności towarzyszących wejściu w posiadanie szyb, nie powinien i nie mógł przypuszczać, że zostały one uzyskane za pomocą czynu zabronionego; pominięciu przy wyrokowaniu ujawnionych przez Sąd I instancji dowodów z dokumentów z postępowania sądowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy w R., sygn. akt II K (...)/15, dotyczących paserstwa szyb tego samego rodzaju skradzionych firmie P. z siedzibą w S., co w konsekwencji doprowadziło do niesłusznego uniewinnienia oskarżonego” (drugi zarzut kasacyjny).

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił także rażące naruszenie prawa karnego procesowego, mogące mieć istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. i art. 458 k.p.k., przez wydanie wyroku zmieniającego rozstrzygnięcie Sądu I instancji co do istoty sprawy w oparciu o odmiennie ustalone okoliczności, przy braku wskazania rozważań dowodowych prowadzących do tak odmiennych wniosków w uzasadnieniu Sądu Odwoławczego, co skutkowało uniewinnieniem oskarżonego (trzeci zarzut kasacyjny).

W konkluzji skarżący, powołując się na przepis art. 537 § 1 i 2 k.p.k., wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w L., Wydział XI Karny Odwoławczy z dnia 8 grudnia 2016 r., XI Ka (...)/16 i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Na rozprawie kasacyjnej Prokurator Prokuratury Krajowej podtrzymał wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja wniesiona przez prokuratora okazała się zasadna, a zawarty w niej wniosek, o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w L. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, zasługiwał na uwzględnienie.

Na wstępie należy zaznaczyć, że w pierwszej kolejności należy się odnieść do zarzutów dotyczących naruszenia prawa karnego procesowego, sformułowanych w drugim i trzecim punkcie kasacji prokuratora, albowiem uchybienia Sądu odwoławczego w tym zakresie doprowadziły do uchylenia zaskarżonego wyroku.

W dalszej kolejności, w związku z zarzutem obrazy prawa materialnego, wyartykułowanym w punkcie pierwszym skargi kasacyjnej, przedstawione zostanie kilka uwag ogólniejszej natury, gdyż błędna wykładnia prawa w zakresie jednego ze znamion przestępstwa określonego w art. 292 § 1 k.k., mogła wpłynąć na ocenę całego materiału dowodowego zgromadzonego w powyższej sprawie.

Rozważania poświęcone zarzutom obrazy prawa karnego procesowego należy rozpocząć od przypomnienia, że Sąd II instancji orzekając odmiennie co do istoty i uniewinniając oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu, miał obowiązek nie tylko podać czym się kierował wydając wspomniany wyrok oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji oskarżonego uznał za zasadne, ale też dodatkowo wskazać jakie fakty uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego od dawna i konsekwentnie przyjmuje się, że przewidzianemu w art. 437 § 2 k.p.k. uprawnieniu Sądu odwoławczego do orzekania odmiennego co do istoty sprawy, a więc i zmiany wyroku Sądu *a quo* i uniewinnienia oskarżonego, towarzyszy obowiązek, aby uzasadnienie takiego rozstrzygnięcia odpowiadało zarówno wymogom określonym w art. 457 § 3 k.p.k., jak i tym przewidzianym w art. 424 § 1 k.p.k. (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 lutego 2007 r., II KK 357/06, KZS 2007/5/31).

Sąd odwoławczy wydając orzeczenie o reformatoryjnym charakterze powinien też respektować zasady wynikające z art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., a więc poddać analizie i ocenie cały materiał dowodowy zgromadzony w toku dotychczasowego postępowania. Przy czym, w wypadku zmiany wyroku Sądu I instancji i uniewinnienia oskarżonego, wspomniana analiza i ocena całokształtu materiału dowodowego, będącego podstawą rozstrzygnięcia, powinna być wnikliwa i nie może poprzestać na analizie i ocenie tylko części przeprowadzonych i

ujawnionych na rozprawie dowodów (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2010 r., II KK 68/10, OSNKW 2010, poz.1958).

Tymczasem uzasadnienie wyroku Sąd odwoławczy, na mocy którego zmieniono wyrok Sądu I instancji w ten sposób, iż uniewinniono oskarżonego A. K. od popełnienia zarzucanego mu czynu, wyraźnie nie spełnia wymogów określonych w art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k.

Uważna lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, w zestawieniu z tym co ustalił Sąd I instancji, wskazuje na to, że Sąd Odwoławczy nie rozważył całego materiału dowodowego. Jego ocena jest też powierzchowna. Nie jest kompleksowa i Sąd *ad quem* pominął niektóre możliwe do przeprowadzenia dowody.

Natomiast w wypadku zeznań świadka B. G., który jest przedstawicielem producenta, Sąd II instancji wyprowadził błędne wnioski co do możliwości nabycia przez oskarżonego szyb samochodowych od producenta, przedstawiciela autoryzowanej stacji serwisowej bądź firmy recyklingowej. Wspomniany świadek wyraźnie bowiem wykluczył takie możliwości.

Poza sporem jest to, że zabezpieczone u oskarżonego szyby czołowe do samochodów marki Ford, z logo ich producenta i firmy samochodowej, były fabrycznie nowe i niekompletne. Szyby te posiadały też fabryczne plastikowe przekładki, które używane są tylko do transportu ich z fabryki.

Bezsporne jest też to, że wyprodukowano je z przeznaczeniem dla fabryk koncernu samochodowego Ford w Niemczech i Belgii.

W związku z tym nie mogły znaleźć się legalnie w prywatnym obrocie. Z racji tego, że były niekompletne, brak było wszystkich elementów fabrycznie na nich umieszczanych w postaci uszczerek, mocowań sensorów i plastikowych osłonek do połączeń ogrzewania, które są integralną częścią szyby i nie występują osobno w obrocie, nie mogły legalnie opuścić zakładu i zostać dopuszczone do sprzedaży.

Mogły pochodzić jedynie z czynu zabronionego i jak się wydaje Sąd Okręgowy nie zwrócił należytej uwagi na tę podstawową kwestię.

Ponadto Sąd odwoławczy pominął też ujawnione przez Sąd I instancji dowody z dokumentów pochodzących z innej sprawy karnej o sygn. akt II K (...)/15,

zawisłej przed Sądem Rejonowym w R., a dotyczącej paserstwa szyb samochodowych tego samego rodzaju, skradzionych firmie P. z siedzibą w S.

W konsekwencji Sąd *ad quem* nie przesłuchał w charakterze świadka J. T., oskarżonego w sprawie o sygn. II K (...) /15 o dokonanie umyślnego paserstwa w odniesieniu do 1674 szyb samochodowych na szkodę firmy P. w S., wobec którego zapadł już nieprawomocny wyrok skazujący. Wcześniej od przesłuchania tego istotnego świadka bezzasadnie odstąpił Sąd I instancji, co uszło uwadze instancji odwoławczej.

Kolejnych argumentów, potwierdzających zasadność zarzutów zawartych w kasacji prokuratora, dostarcza ustalenie Sądu *ad quem*, że z magazynu firmy P. w S. skradziono co najmniej 2 kontenery szyb do samochodów marki Ford, a zarazem podnoszenie w tym zakresie wątpliwości z powodu zaniechania powiadomienia o kradzieży organów ścigania.

Jednocześnie, mimo tych wątpliwości, Sąd nie przesłuchał na te istotne okoliczności R. J. i J. K. z firmy, która poniosła szkodę. Nie przesłuchał też G. K. z firmy N., zajmującej się logistyką magazynową, która świadczyła usługi na rzecz poszkodowanej firmy P.

W tym kontekście należy wyraźnie zaznaczyć, że fakt, iż nie zawiadomiono o kradzieży szyb nie jest warunkiem niezbędnym dla ustalenia, że taki czyn zabroniony rzeczywiście miał miejsce i że powstała w wyniku tego szkoda.

Z punktu widzenia odpowiedzialności za paserstwo nie ma też znaczenia czy sprawcę lub sprawców tego czynu zabronionego w ogóle pociągnięto do odpowiedzialności (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 1 lipca 1993 r., I KZP 11/93, OSNKW 1993, z. 7-8, poz. 45).

Całkowicie bezpodstawne są też sugestie Sądu odwoławczego wskazujące na to, że zabezpieczone na posesji oskarżonego szyby mogły pochodzić z firmy recyklingowej. Do recyklingu przekazywane są bowiem szyby uszkodzone. Tymczasem oskarżony nabył fabrycznie nowe, nie używane przednie szyby samochodowe, które pochodziły bezpośrednio z produkcji, a więc nie były one uszkodzone.

Wynika to jednoznacznie z zeznań, przywołanego już na wstępie świadka B. G. - Kierownika Działu Marketingu i Sprzedaży firmy P. z siedzibą w S.. Wskazał on

wyrażnie, że nie było możliwości zgodnego z prawem znalezienia się na rynku detalicznym 42 nowych szyb z logo producenta i finalnego odbiorcy. Jedynym sposobem wprowadzenie ich na rynek było wcześniejsze dokonanie czynu zabronionego.

Podobnie bezpodstawne są wywody Sądu II instancji wskazujące na to, że oskarżony nabywając szyby mógł je potraktować jako produkty wybrakowane, które właśnie z tego powodu znalazły się na rynku detalicznym. W związku z taką argumentacją Sądu odwoławczego należy przypomnieć, że oskarżony, który zawodowo zajmował się handlem częściami samochodowymi, w swoich wyjaśnieniach nie podał żadnych okoliczności nabycia wspomnianych szyb, które mogłyby podlegać weryfikacji w oparciu o inne dowody.

Nie budzi jednak żadnych wątpliwości to, że znalezione u niego szyby były fabrycznie nowe. W związku z tym sugestia Sądu *ad quem*, że nabywając szyby w nieustalonym miejscu i czasie, od nieustalonej osoby, za nieustaloną kwotę i bez faktury, mógł je potraktować jako rzeczy wybrakowane, nie znajduje oparcia w dowodach przeprowadzonych w trakcie postępowania sądowego.

W związku z zarzutem obrazu prawa materialnego trzeba jeszcze wyraźnie zaznaczyć, że sprawca nieumyślnego paserstwa nie musi wiedzieć lub przewidywać za pomocą jakiego konkretnie czynu zabronionego rzecz została uzyskana, jak również nie musi znać okoliczności w jakich przestępstwo to zostało popełnione. Nie jest więc konieczne ustalenie podmiotowego związku między sprawcą paserstwa, a sprawcą czynu zabronionego, za pomocą którego rzecz został uzyskana.

Warunek pochodzenia rzeczy stanowiącej przedmiot paserstwa bezpośrednio z czynu zabronionego nie oznacza również, że sprawca paserstwa musi nabyć rzecz bezpośrednio od sprawcy czynu zabronionego (zob. Kodeks karny, Część ogólna, Tom III, Komentarz do art. 278-363, wyd. 4, pod red. A. Zolla, s. 443).

Paserstwo może być też popełnione jako tzw. paserstwo wtórne, gdy rzeczy pochodzące z czynu zabronionego niejako „przechodzą przez ręce” kilku osób. Chodzi tu o nabycie rzeczy od pasera przez kolejnego pasera (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2007 r., IV KK 398/07, LEX nr 359565).

Konieczne jest tylko to, aby istniała obiektywna możliwość powzięcia przez niego przypuszczenia, że rzeczy, które nabywa, zostały uzyskane za pomocą jakiegokolwiek czynu zabronionego.

Z punktu widzenia odpowiedzialności za przestępstwo z art. 292 § 1 k.k. wystarczy, że sprawca na podstawie towarzyszących okoliczności powinien i może przypuszczać, że rzeczy, które nabywa lub pomaga do ich zbycia albo te rzeczy przyjmuje lub pomaga do ich ukrycia, zostały uzyskane za pomocą czynu zabronionego. Wystarczy, że na podstawie towarzyszących okoliczności ma podstawy do przypuszczenia, że nabywa rzeczy, które normalnie nie występują w prywatnym obrocie.

W konsekwencji uprawnione jest twierdzenie, że ocena dowodów, która legła u podstaw uniewinnienia oskarżonego nie jest pełna. Jest wybiórcza i uproszczona, a w związku tym nie korzysta z ochrony przewidzianej w art. 7 k.p.k.

Z powyższych względów nie ma możliwości skutecznego odparcia poszczególnych zarzutów zawartych w kasacji prokuratora, sugerujących, że Sąd Okręgowy, pomijając fakty i dowody przemawiające na niekorzyść oskarżonego, w istocie rzeczy nie dokonał kompleksowej, całościowej ich oceny.

Podsumowując należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie, z przyczyn wskazanych powyżej, Sąd odwoławczy w sposób rażący naruszył art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., ale również art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., co mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Zaktualizowała się więc podstawa kasacyjna określona w art. 523 § 1 k.p.k.

Tak więc zaskarżony wyrok nie mógł się ostać i konieczne stało się jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w L.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, kierując się wskazaniem Sądu Najwyższego, Sąd Okręgowy w L. powinien dokonać wszechstronnej kontroli kwestionowanego w apelacji wyroku Sądu I instancji, uzupełniając w niezbędnym zakresie postępowanie dowodowe, a dalszej kolejności wyda orzeczenie, które rzetelnie uzasadni zgodnie z wymogami określonymi w art. 457 § 3 k.p.k., a w razie potrzeby także art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k.

Z przytoczonych powyżej powodów, Sąd Najwyższy orzekł, jak części dyspozytywnej wyroku.

r.g.